

गाथिनो विश्वामित्रः। अग्निः । १-२, ६ गायत्री, ३ उष्णिक्, ४ त्रिष्टुप्, ५ जगती ।

अग्ने जुषस्व नो हविः पुरोळाशं जातवेदः। प्रातःसावे धियावसो ॥ ३.०२८.०१

अग्ने । जातवेदः- जातप्रज्ञ । धियावसो- धीषु वृत्तिस्तम्भकारक । प्रातःसावे- प्रातः सवने । हविः ।

पुरोळाशम् । जुषस्व- सेवस्व ॥१॥

पुरोळा अग्ने पचतस्तुभ्यं वा घा परिष्कृतः। तं जुषस्व यविष्ठ्य ॥ ३.०२८.०२

अग्ने । पुरोळाः- पुरोडाशः । पचतः- पक्वः । तुभ्यम्- ते । परिष्कृतः- संस्कृतः । यविष्ठ्य- युवतम् ।

तम्- पुरोडाशम् । जुषस्व- सेवस्व ॥२॥

अग्ने वीहि पुरोळाशमाहुतं तिरोअह्यम्। सहसः सूनुरस्यध्वरे हितः ॥ ३.०२८.०३

अग्ने । पुरोळाशम्- पुरोडाशम् । आहुतम्- समर्पितम् । तिरोअह्यम्- स्वस्मिन् अन्तर्गतदैवप्रज्ञम् ।

रात्रिर्मनुष्यप्रज्ञा दिनं दैवप्रज्ञा श्रुतौ । अह्यं दैवप्रज्ञा । सा सोमाख्ये रसे तिरोहिता अन्तर्भूता ।

सात्विके जीवने यो रसोऽस्माभिरनुभूयते तस्मिन्नेव दैवप्रज्ञा तिरोभूता अन्तर्गता आच्छादिता गुप्ता

गूहितेति भावः । वीहि- भक्षय । सहसः सूनूः- शक्तिपुत्रः । अध्वरे- ध्वररहितकर्मणि । हितः-

निहितः ॥३॥

माध्यंदिने सवने जातवेदः पुरोळाशमिह कवे जुषस्व।

अग्ने यहस्य तव भागधेयं न प्रमिनन्ति विदथेषु धीराः ॥ ३.०२८.०४

माध्यंदिने सवने- मध्याह्नसवने । जातवेदः- जातप्रज्ञ । कवे- क्रान्तदर्शिन् । पुरोळाशम्-

पुरोडाशम् । इह- अत्र । जुषस्व- सेवस्व । अग्ने । यहस्य- महात्मनः । तव- ते । भागधेयम् ।

विदथेषु- उपासनेषु । धीराः- धारणाकुशलाः । न प्रमिनन्ति- न हिंसन्ति ॥४॥

अग्ने तृतीये सवने हि कानिषः पुरोळाशं सहसः सूनवाहुतम्।

अथा देवेष्वध्वरं विपन्यया धा रत्नवन्तममृतेषु जागृविम् ॥ ३.०२८.०५

सहसः सूनो- शक्तिपुत्र । अग्ने । तृतीये सवने । आहुतम्- समर्पितम् । पुरोळाशम्- पुरोडाशम् ।

कानिषः- कामयसे । हि- खलु । अथ- अनन्तरम् । रत्नवन्तम्- रमणीयभावनयुक्तम् । अमृतेषु-

अमृतधारासु । जागृविम्- जागरणशीलम् । अध्वरम्- ध्वररहितं कर्म । विपन्यया- मन्त्रेण । देवेषु ।

धाः- धारय ॥५॥

अग्रे वृधान आहुतिं पुरोळाशं जातवेदः । जुषस्व तिरोअह्यम् ॥ ३.०२८.०६

अग्ने । जातवेदः- जातज्ञान । तिरोअह्यम्- स्वस्मिन् अन्तर्गतदैवप्रज्ञम् । आहुतिम्- हव्यरूपम् ।

पुरोळाशम्- पुरोडाशम् । वृधानः- वर्धमानः । जुषस्व- सेवस्व ॥६॥

Dr. Rangoli